

ODBORNÝ SEMINÁR O UMELEJ INTELIGENCII

Mgr. Ľudmila Mikulášová, PhD.; ludmila.mikulasova@cvtisr.sk; (Centrum vedecko-technických informácií SR)

Dňa 12. septembra 2024 organizovala Knižnica Národného inštitútu vzdelávania a mládeže (NIVaM) v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR) odborný seminár zameraný na umelú inteligenciu. Seminár bol rozdelený do niekoľkých tematických blokov, ktoré pokrývali široké spektrum tém od teoretických základov veľkých jazykových modelov až po etické otázky spojené s rozvojom umelej inteligencie. Seminár otvorila Miroslava Hajtmánková, metodička knižnice NIVaM, ktorá sa vo svojom úvodnom príhovore venovala nielen výhodám, ktoré AI prináša, ale aj rizikám, ktoré sú spojené s neustálym rozvojom AI pre našu spoločnosť.

<http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.2.88>

Prvým prednášajúcim bol Igor Farkaš z Katedry aplikovanej informatiky UK v Bratislave. V úvode svojej prednášky *Umelá inteligencia veľkých jazykových modelov: kognitívny pohľad na populárnu technológiu* vysvetlil, čo je umelá inteligencia, ako koná tento „inteligentný“ systém a o čo sa snaží. Zdôraznil, že historický vývoj umelej inteligencie prešiel viacerými etapami. Začalo to symbolovou umelou inteligenciou v 50. rokoch, ktorá sa opierala o logické pravidlá na riešenie problémov, pokračovalo sa subsymbolovou umelou inteligenciou v 90. rokoch, ktorá využívala strojové učenie, a od roku 2010 dominovalo hlboké učenie, založené na neurónových sieťach, ktoré už dosahuje úroveň porovnateľnú s ľudským intelektom. Budúcnosť smeruje ku kognitívnej umelej inteligencii a všeobecnej umelej inteligencii (AGI), ktorá by mala mať schopnosti podobné ľudskému intelektu a potenciálne viesť k superinteligencii. Ako autor v závere povedal, využívanie ChatGPT netreba zakazovať, je potrebné k vygenerovanému obsahu pristupovať kriticky a overovať si ho.

Prednáška Daniely Vacek z Filozofického ústavu SAV pod názvom *Vybrané etické problémy umelej inteligencie* sa zameriavala predovšetkým na etické problémy (diskriminácia, narúšanie súkromia, šírenie dezinformácií, porušovanie autorských práv, manipulácia, cielená reklama, etc.), ktoré sú spojené s rozvojom umelej inteligencie. Medzi kľúčové témy, ktoré autorka rozobrala, patrili otázky týkajúce sa zodpovednosti. Upozornila, že pojem zodpovednosti je veľmi rozsiahly a zahŕňa rôzne formy, ako sú kauzálna, právna, morálna alebo nepriama zodpovednosť. Prednášajúca sa tiež zamýšľala nad otázkou, či AI je možné pripisovať úspechy. Stále je potrebné hľadať, kto je za tým, kto zadal prvotný prompt. Preto úspechy umelej inteligencie budú do istej miery stále aj úspechmi človeka. Prednáška Jána Trangela, redaktora Žive.sk a koordinátora AI projektov Ringier Slovakia Media pod názvom *Protitanková strela na bolesť hlavy?*

Internet zahlcujú nezmyselné texty sa venovala téme, ktorá v posledných rokoch získava veľkú pozornosť, a to tvorbe a šíreniu textov, ktoré sú generované umelou inteligenciou, a ich dopadu na spoločnosť. S rastúcim počtom online nástrojov na generovanie textov sa objavuje množstvo nezmyselných až „absurdných“ obsahov, ktoré sú šírené prostredníctvom internetu. Tento problém nezasahuje len do textového obsahu, ale v budúcnosti bude zahŕňať aj zvukový a obrazový obsah. Budeme čoraz viac čeliť otázkam o pravdivosti a kvalite obsahu generovaného umelou inteligenciou.

Seminár ukončila prednáška *Umelá inteligencia ako bojovník proti nenávisti a dezinformáciám* Lucie Drobnej zo spoločnosti elv.ai, ktorá sa venuje boju proti dezinformáciám a nenávisťným prejavom v online diskusiách. Online prostredie je v súčasnosti jedným z hlavných kanálov, kde sa šíria dezinformácie a nenávisťné prejavy. Tieto negatívne javy majú široký dosah na spoločenské, politické prostredie aj osobné životy ľudí. Množstvo týchto správ je generovaných a šírených anonymne, čo zhoršuje ich vyhľadávanie a odstraňovanie. Spoločnosť vyvinula model, ktorý využíva umelú inteligenciu na analýzu a moderovanie obsahu v online diskusiách. Napriek tomu v tomto procese je stále ponechaný aj ľudský moderátor. Tento proces sa nazýva „kondičná delegácia“, čo znamená, že pri komentároch, pri ktorých si AI nie je istá, sa rozhodovanie deleguje na ľudského moderátora. Za posledné dva roky bolo spracovaných až 25 miliónov komentárov, z ktorých približne 20 % bolo označených ako nenávisťné.

Podujatie prinieslo cenné informácie a otvorilo dôležitú diskusiu o zodpovednosti, etických otázkach a potrebnej regulácii v súvislosti s využívaním umelej inteligencie. Tak tiež poukázalo nato, že umelá inteligencia ponúka obrovské možnosti, no zároveň so sebou nesie aj množstvo nepredvídateľných rizík, ktoré si vyžadujú našu pozornosť.